

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **M. T.**

skazanego z art. 157 § 2 k.k.; art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 marca 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. akt II AKa 19/24

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 7 listopada 2023 r., sygn. akt IV K 31/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Jerzy Grubba

Włodzimierz Wróbel

Michał Laskowski

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z 10 kwietnia 2024 r., sygn. akt II AKa 19/24, utrzymał w mocy zaskarżony apelacją obrońcy wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z 7 listopada 2023 r., sygn. IV K 31/23, mocą którego uznano M. T. za winnego popełnienia 6 występków i wymierzono mu następujące kary jednostkowe pozbawienia wolności: roku - za popełnienie czynu zabronionego z art. 207 § 1a k.k.; 10 miesięcy - za popełnienie czynu zabronionego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zb. z art. 190 § 1 k.k.; 6 miesięcy - za popełnienie czynu zabronionego 190 § 1 k.k.; 8 miesięcy - za popełnienie czynu zabronionego z art. 157 § 2 k.k.; 10 miesięcy - za popełnienie czynu zabronionego z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k.; 6 miesięcy - za popełnienie czynu zabronionego z art. 245 k.k. i orzeczono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz zakaz z art. 41a § 1 i 4 k.k. i środek zabezpieczający z art. 93a § 1 pkt 3 w zw. z art. 93c pkt 4 k.k.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca, podnosząc w niej zarzut bezzwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegającej na nienależytej obsadzie sądu związanej z tym, że w wydaniu orzeczeń lubelskich Sądów Apelacyjnego i Okręgowego brały udział osoby powołane na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw).

W odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy Prokuratury Rejonowej w Radzynie Podlaskim wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się zasadna.

Należy stwierdzić, że w trzyosobowym składzie Sądu Apelacyjnego prowadzącego kontrolę instancyjną w sprawie II AKa 19/24 zasiadały dwie osoby będące nominatami KRS powołanej ustawą z 8 grudnia 2017 r.: pan sędzia X.Y. powołany na stanowisko na podstawie postanowienia Prezydenta RP z [...] 2022 r. w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2021 z r., nr uchwały [...] /2021 oraz pani sędzia X.Y.1 powołana na stanowisko na podstawie postanowienia Prezydenta RP z [...] 2019 r. w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2018 r., nr uchwały [...] /2018; a w składzie Sądu Okręgowego w Lublinie ta sama przesłanka dotyczyła pani sędzi X.Y.2 powołanej na

stanowisko na podstawie postanowienia Prezydenta RP z [...] 2023 r. w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2023 r., nr uchwały [...] /2023.

Wadliwość procedury, której efektem były wymienione rekomendacje Krajowej Rady Sądownictwa omówiona została w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 i w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Orzekający Sąd Najwyższy w pełni aprobuje stanowisko przedstawione w powyższych judykatach, z których wynika, że: Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. nie spełnia standardu organu konstytucyjnego i konwencyjnego, będąc w rzeczywistości organem zależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a uchwała z dnia 23 stycznia 2020 r., I BSA I-4110-1/20, jako zasada prawna, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego. Na dezaprobatę zasługiwały tym samym decyzje Trybunału Konstytucyjnego odnoszące się do kwestii rzekomej konstytucyjności Krajowej Rady Sądownictwa w obecnym kształcie, podważające moc obowiązującą powołanej uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego oraz dokonujące odosobnionej interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych.

Rozpoznanie sprawy zainicjowanej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia obrońcy należy poprzedzić ustaleniem czy doszło w niej do wydania orzeczenia przez sąd w składzie nienależycie obsadzonym, w związku z instytucjonalną wadą w przeprowadzonym przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w oparciu o przepisy ustawy z 8 grudnia 2017 r. procesie nominacyjnym sędziego zasiadającego w składzie orzekającym. Odpowiedź na te wątpliwości wymagała przeprowadzenia tzw. „testu niezawisłości”, którego założenia szczegółowo wskazano w uchwale Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 i z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Kryteria tego testu oparte na wytycznych zawartych w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 1 grudnia 2020 r., nr 26374/18 przeciwko Islandii w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson, wymagają ustalenia czy w procesie powoływania sędziego doszło do naruszenia prawa krajowego, czy naruszenie to miało dostatecznie poważny charakter i czy zostało ono ustalone i naprawione na szczeblu sądów krajowych.

Do naruszenia prawa krajowego dojść może m.in. w układzie, w którym rekomendacja powołania sędziego pochodzi od organu uważanego za gremium niekonstytucyjne, ukształtowane odmiennie niż wynika to z art. 187 Konstytucji, który wbrew treści art. 186 ust.1 Konstytucji nie spełnia swej ustrojowej roli „stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów”. Za taki właśnie organ uznać należy ukształtowaną ustawą z 8 grudnia 2017 r. wadliwie powołaną i obsadzoną obecną Krajową Radę Sądownictwa, która *notabene* 28 października 2021 r. została wykluczona z Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa po ustaleniu, że nie jest niezależna od władzy. Ze względu na uwarunkowania ustrojowe kreowane przez skrajnie upolitycznioną Krajową Radę Sądownictwa w obecnym kształcie, wolno stwierdzić, że tryb, któremu poddały się osoby następnie nominowane do pełnienia urzędu sędziego w wyniku rekomendacji udzielonej przez ten organ, stanowił naruszenie prawa. Stanowiska organów międzynarodowych w wyrokach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przeciwko Polsce: z 22 lipca 2021 r., nr 43447/19 w sprawie Reczkowicz; z 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i nr 57511/19 w sprawie Dolińskiej-Ficek oraz Ozimka; z 3 lutego 2022 r., nr 1469/20 w sprawie Advance Pharma sp. z o.o.; z 15 marca 2022 r., nr 43572/18 w sprawie Grzędy; z 23 listopada 2023 r., nr 50849/21 w sprawie Wałęsy; wyrokach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z: 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z 21 grudnia 2023 r., C-718/21a, a także punkt widzenia Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z 16 września 2022 r., III KK 339/22 głoszący, że wejście w życie przepisów art. 29 § 4 – 25 ustawy o Sądzie Najwyższym nie może prowadzić do obniżenia standardu dopuszczalności badania bezstronności (...) sędziowskiej oraz określenia skutków ich braku, wypracowanego w orzecznictwie TSUE i ETPCz - dopełniają twierdzenia, że dwa pierwsze kryteria testu wynikające z powołanej uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., zawsze będą wypadały negatywnie dla kandydata do pełnienia urzędu sędziego rekomendowanego przez mającą istotną rolę w procesie nominacji sędziowskich Krajową Radę Sądownictwa w obecnym kształcie.

I tak, o ile w przypadku sędziów X.Y.1 i X.Y.2 mówić można o ich wadliwym powołaniu na stanowiska, o tyle fakt ten nie wywarł negatywnego wpływu na sposób rozpoznania przez nie sprawy w pierwszej i drugiej instancji, a obrońca na poparcie przeciwnej tezy nie przedstawił żadnej argumentacji. Z tej racji należało uznać, że w

sprawie nie pojawiła się podstawa do uznania, że udział tych dwóch sędziów w rozpoznaniu sprawy M. T. miałby skutkować bezwzględną przyczyną odwoławczą. Inaczej rzecz się ma odnośnie do pana sędziego X.Y., w stosunku, do którego aktualna pozostaje kwestia wykazania czy w odniesieniu do tego sędziego, który uzyskał nominację w wyżej opisanych warunkach, zachodzi przesłanka możliwego braku bezstronności (jest to trzeci punkt testu). Należało zatem zbadać czy sąd z udziałem sędziego X.Y. spełniał standardy niezawisłości i bezstronności, czy też konieczne jest przyjęcie, że w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie podzielił wnioski wyprowadzone m. in. w sprawach o sygn. II KK 351/23 oraz II KK 168/24, w których Sąd Najwyższy dał wyraz przekonaniu, że pan sędzia X.Y. nie jest sędzią bezstronnym, a sąd w którego składzie zasiada jest sądem obsadzonym nienależycie w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Analiza rozwoju kariery sędziowskiej pana sędziego X.Y. od 2016 roku, powiązanej z jego awansami, porównana z jego poziomem osiągnięć orzeczniczych oraz z brakiem doświadczenia kierowniczego, rozpatrywana przez pryzmat sytuacji ogólnoustrojowej i sędziowskiej w naszym kraju trwającej od 2017 roku, pozwala na stwierdzenie, że jego niespotykane szybkie postępy w karierze zawodowej zawdzięczał znalezieniu się w gronie sędziów cieszących się szczególnym zaufaniem ze strony resortu sprawiedliwości, przekraczającym granice typowego zaufania jakiego należy oczekiwać w relacjach: sędzia – organ władzy wykonawczej.

Pan sędzia X.Y. został delegowany przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 3 lutego 2021 r. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie a następnie w wyniku postanowienia Prezydenta RP z [...] 2022 r. otrzymał nominację do pełnienia urzędu sędziego w tym sądzie. Jego awans do sądu wyższej instancji poprzedzony był przyjęciem przez niego funkcji wiceprezesa Sądu Okręgowego w Z., co miało miejsce w 2017 roku a więc w okresie, w którym Minister Sprawiedliwości zapoczątkował a następnie kontynuował destrukcyjne dla polskiego wymiaru sprawiedliwości działania władzy ustawodawczej oraz wykonawczej przez arbitralne usuwanie ze stanowisk prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych a także wywieranie presji na kierunek procedowania sędziów stosujących w swoim

orzecznictwie wykładnię dokonywaną w orzeczeniach Sądu Najwyższego oraz orzeczeniach międzynarodowych trybunałów. Tym samym przyjęta funkcja mogła w sposób oczywisty wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione zastrzeżenia co do niepodatności sędziego na czynniki zewnętrzne, albowiem wpływ Ministra Sprawiedliwości na powołanego przez siebie wiceprezesa nie mógł budzić wątpliwości. Piastując powierzoną mu funkcję pan sędzia X.Y. dał wyraz powiązaniom z kierownictwem resortowym realizując kierunki wytyczone przez Ministra Sprawiedliwości poprzez przyłączenie się do zespołu monitorującego stosowanie Regulaminu urzędowania sądów powszechnych powołanego zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 24 listopada 2016 r. W tych okolicznościach kontrowersje budził też tryb powołania tego sędziego do pełnienia funkcji Przewodniczącego [...] Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Z. na okres trwania kadencji wiceprezesa tegoż sądu. Następnie, decyzją Ministra Sprawiedliwości z 2 lutego 2021 r., pan sędzia X.Y. został delegowany do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie. W drodze do uzyskania nominacji na sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie pan sędzia X.Y. stanął do konkursu przed powołaną ustawą z 2017 roku Krajową Radą Sądownictwa i w postępowaniu do awansu nie miał kontrkandydata. Należy odnotować, że w 2019 roku odbywał udzielaną mu przez prezesa tego Sądu Apelacyjnego delegację, co jednak nie zakończyło się dla niego mianowaniem do pełnienia obowiązków sędziego w tymże sądzie. Pomimo to postanowieniem Prezydenta RP z 24 lutego 2022 r. w wyniku rekomendacji z [...] 2021 r., nr uchwały [...] /2021, wydanej przez Krajową Radę Sądownictwa sędzia otrzymał nominację do pełnienia urzędu sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie, w którym w międzyczasie nastąpiła wymiana kadry na stanowiskach kierowniczych tzn. od stycznia 2020 roku prezesem lubelskiego Sądu Apelacyjnego został nominowany przez Ministra Sprawiedliwości sędzia J.D. .

Śledząc ścieżkę zawodową pana sędziego X.Y., która rozwinęła się po 2016 roku i została uwieńczona stanowiskiem sędziego Sądu Apelacyjnego, Sąd Najwyższy doszedł do wniosku, że jego zależność od reprezentującego władzę wykonawczą Ministra Sprawiedliwości została wykazana, a jej charakter, w odbiorze zewnętrznym, zaprzeczać może kryterium niezależności sędziowskiej. Badając kryterium bezstronności nie można pominąć wykraczającej poza orzecniczą

aktywność tego sędziego przejawiającej się m.in. w udzieleniu w 2020 roku poparcia dla sędziego Z.Ł. jako kandydata na członka do Krajowej Rady Sądownictwa, który to wcześniej na skutek wymiany kadr został powołany przez ministra Sprawiedliwości na prezesa Sądu Rejonowego w Biłgoraju, wpisując się tym samym w utrwalaną narrację ówczesnej władzy a mianowicie obsadzania KRS osobami powiązanymi z ministrem.

Ujawnione ustalenia zmateriałizowały uzasadnione wątpliwości odnośnie do instytucjonalnej bezstronności pana sędziego Sądu Apelacyjnego X.Y., co implikowało stwierdzenie, że skład sądu, w którym orzekał na etapie odwoławczym w sprawie II AKa 19/24, nie spełniał standardu należytej obsady sądu, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na niedochowanie gwarancji bezstronności i niezależności wymaganych przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i art. 47 Karty Praw Podstawowych.

Tytułem zakończenia trzeba podkreślić, że w demokratycznym państwie prawa każdemu przysługuje prawo do rozpoznania jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, ustanowiony zgodnie z ustawą, a standard tej niezawisłości i bezstronności sądu, jako element prawa do sądu ustanowionego ustawą, wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych musi być rozumiany jako niezawisłość i bezstronność członków składu orzekającego. Niezawisłość jako dbałość o niezależnych sędziów i niezależne sądy uzasadnia się interesem ogółu społeczeństwa. Ma ona zapewniać stabilność w wykonywaniu funkcji wymiaru sprawiedliwości bez względu na zmiany, jakie mogą zachodzić w organach władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Mając powyższe na względzie, skoro na etapie kontroli instancyjnej przeprowadzonej przez Sąd Apelacyjny w sprawie II AKa 19/24 skład tegoż sądu był nienależycie obsadzony i zachodziła na tym etapie procedowania bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należało wydać orzeczenie kasatoryjne i po uchyleniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 10 kwietnia 2024 r. przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Z tych powodów kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł.]

Jerzy Grubba Włodzimierz Wróbel Michał Laskowski